

RAAP-NOTITIE 4478

Plangebied Noorderweg 27 te Noordwijk

Gemeente Marum

Archeologisch vooronderzoek: een verkennend
veldonderzoek

Archeologisch Adviesbureau

4000 voor Chr.

3750 voor Chr.

2200 voor Chr.

700 voor Chr.

150 na Chr.

320 na Chr.

250 na Chr.

1650 na Chr.

Colofon

Opdrachtgever: Buro Vijn B.V.

Titel: Plangebied Noorderweg 27 te Noordwijk, gemeente Marum; archeologisch vooronderzoek: een verkennend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: 26 april 2013

Auteurs: *drs. B.I. van Hoof & D. van den Berg*

Projectcode: MANO

Bestandsnaam: NO4478_MANO.doc

Projectleider: drs. B.I. van Hoof

Projectmedewerkers: D. van den Berg & T.M. Perger

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummer: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 56308

Autorisatie: drs. J.L. van Beek

Bevoegde overheid: gemeente Marum

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwenveldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2013

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

1.1 Administratieve gegevens

- *type onderzoek*: een verkennend veldonderzoek
- *bevoegde overheid*: gemeente Marum
- *onderzoekskader*: bestemmingsplanherziening
- *datum veldonderzoek*: 09-04-2013
- *locatie*:
 - *ligging*: het plangebied ligt in het noorden van Noordwijk, aan beide zijden van de Noorderweg (N980; figuur 1). Het onderzoeksgebied ligt aansluitend ten noorden van het fabriekscomplex van Friesland Campina.
 - *plaats*: Noordwijk
 - *gemeente*: Marum
 - *provincie*: Groningen
 - *oppervlakte onderzoeksgebied*: ca. 0,4 ha
 - *kaartblad topografische kaart Nederland, schaal 1:25.000*: 06H
 - *centrumcoördinaten (X/Y)*: 213.163/576.481
- *afbakening onderzoekszone*: straal van 300 m rondom het plangebied
- *ARCHIS-vondstmeldingsnummer*: niet van toepassing
- *ARCHIS-waarnemingsnummer*: niet van toepassing
- *ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer*: 56308
- *documentatie*: de documentatie van het project wordt bij RAAP bewaard onder de projectcode MANO en wordt binnen een termijn van twee jaar overgedragen aan het Noordelijk Archeologisch Depot te Nuis.

1.2 Aanleiding en doelstelling

In het plangebied zijn bodemingrepen gepland (zie § 2.1 voor een beschrijving) die mogelijk bedreigend zijn voor eventuele archeologische resten. Ten behoeve van de omgevingsvergunning is daarom op basis van de richtlijnen van het bureauonderzoek van Libau (De Jong, 2012) een verkennend veldonderzoek uitgevoerd. De doelstelling van het onderzoek is de gaafheid van de bodem en de aan- of afwezigheid van archeologische resten vast te stellen.

1.3 Onderzoeksvragen

1. Zijn de archeologisch relevante lagen in (delen van) het plangebied intact
2. Heeft dat gevolgen voor de archeologische verwachting?
3. Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen?
4. Is archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk?

1.4 Randvoorwaarden

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>), geldt in de praktijk als richtlijn. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

Archeologische perioden			
Tijdperk		Datering	
Nieuwste tijd (=Nieuwe tijd C)			
Nieuwe tijd	B	1795	
	A	1650	
Middeleeuwen	Laat	1500	
	Vol	1250	
	Vroeg	Ottoons	1050
		Karolingisch	900
		Merovingisch laat	725
		Merovingisch vroeg	525
	Romeinse tijd	450	
Romeinse tijd	Laat	270	
	Midden	70 na Chr.	
	Vroeg	15 voor Chr.	
Prehistorie	IJzertijd	Laat	250
		Midden	500
		Vroeg	800
	Bronstijd	Laat	1100
		Midden	1800
		Vroeg	2000
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850
		Midden	4200
		Vroeg	4900/5300
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450
		Midden	8640
		Vroeg	9700
Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	12.500	
	Jong B	16.000	
	Jong A	35.000	
	Midden	250.000	
	Oud		

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

2 Bureauonderzoek

Door Libau is een bureauonderzoek uitgevoerd (De Jong, 2012). De archeologische verwachting en advies uit dit onderzoek worden integraal overgenomen.

2.1 Planvoornemen

Binnen het bestemmingsplan 'Noordwijk – Friesland Campina' wordt aan de noordzijde van het fabriekscomplex van Friesland Campina aan de Noorderweg 27 een uitbreiding gerealiseerd. Binnen het onderzoeksgebied zijn ruimtes voor expeditie en opslag, nieuwe logistieke ruimtes en parkeerruimtes voorzien. De hiermee gepaard gaande bodemingrepen zijn bedreigend voor eventueel aanwezige archeologische waarden. In het overige deel van het plangebied zullen geen bodemingrepen plaatsvinden.

2.2 Archeologische verwachting en advies

- *archeologische verwachting*: het plangebied ligt op de es van Noordwijk. Onder het esdek bestaat de kans op archeologische resten uit de prehistorie (met name uit de steentijd) en de late middeleeuwen.
- *archeologisch advies*: geadviseerd wordt om binnen het onderzoeksgebied een archeologisch booronderzoek uit te voeren. Het booronderzoek dient te bestaan uit 6 boringen en is gericht op het mogelijk voorkomen van grondsporen en archeologische indicatoren onder het esdek. Een vermengde podzolbodem vlak onder het esdek kan het resultaat zijn van middeleeuwse bodembewerking of wijzen op de aanwezigheid van middeleeuwse bewonersresten.

3 Veldonderzoek

3.1 Methode

- *positie boringen*: de boringen zijn gezet in een driehoeksgrid van 25 x 30 m (figuur 2), waarbij rekening is gehouden met een bestaande waterleiding die aan de westzijde van het plangebied ligt.
- *gebruikt boormateriaal*: er is geboord met een edelmanboor (diameter 7 cm) en gutsboor (diameter 2 cm)
- *totaal aantal boringen*: 6
- *minimaal geboorde diepte*: 0,8 m -Mv
- *maximaal geboorde diepte*: 1,0 m -Mv
- *boorbeschrijvingen*: lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989). De uitgebreide boorbeschrijvingen (inclusief lithologisch profiel) zijn opgenomen in bijlage 1.
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met*: meetlint

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

- *beschrijving laagopeenvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch)*: In het plangebied bestaat de toplaag uit een 0,15 tot 0,2 m dikke bouwvoor (matig fijn, matig siltig, matig humeus, donkerbruingrijs zand) met daaronder in de boringen 1, 2, 4, 5 en 6 een 0,3 tot 0,55 m dikke zandlaag (matig fijn, matig siltig, zwak humeus, bruingrijs). Deze zandlaag is geïnterpreteerd als een esdek. In boring 3 ontbreekt het esdek en is de bodem onder de bouwvoor tot 0,4 m -Mv verstoord. Deze boring is gezet in de nabijheid van een gedempte sloot (zie figuur 1), wat mogelijk de verstoring verklaard.
Onder het esdek of de verstoorde laag bevindt zich in de boringen 1, 2, 4 en 6 een circa 0,1 m dikke, verploegde zandlaag (matig fijn, matig siltig, zwak humeus, bruingrijs met zandbrokken). In deze verploegde zandlaag is geen (vermengde) podzolbodem waargenomen. In de boringen 3 en 5 is een verploegde zandlaag niet herkend.
De basis van de laagopeenvolging in het plangebied wordt gevormd door dekzand (matig fijn, matig siltig, lichtbruingeel tot lichtgeel zand) op 0,4 tot 0,75 m -Mv. In geen van de boringen is een podzolbodem waargenomen. Archeologische indicatoren zijn niet aangetroffen.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

In deze paragraaf worden de conclusies gegeven in de vorm van de antwoorden op de specifieke onderzoeksvragen (zie § 1.3).

1. *Zijn de archeologisch relevante lagen in (delen van) het plangebied intact?*
De laagopeenvolging in het plangebied bestaat over het algemeen uit een bouwvoor op esdek op verploegd zand op dekzand. In de archeologische relevante laag onder het esdek is geen (vermengde) podzolbodem herkend.
2. *Heeft dat gevolgen voor de archeologische verwachting?*
Vanwege de afwezigheid van een (vermengde) podzolbodem is de kans gering dat er onder het esdek nog grondsporen aanwezig zijn. De archeologische verwachting moet daarom naar beneden worden bijgesteld.
3. *Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen?*
Het onderzoek heeft geen aanwijzingen opgeleverd voor een mogelijke archeologische nederzetting.
4. *Is archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk?*
Zie § 4.2 (aanbevelingen).

4.2 Aanbevelingen

De resultaten van het onderzoek geven geen aanleiding om archeologisch maatregelen (planaanpassing, vervolgonderzoek, etc.) aan te bevelen. Wanneer bij de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, moet hiervan direct melding gemaakt worden bij de bevoegde overheid (gemeente Marum).

Literatuur

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Jong, M. de, 2012. *Friesland Campina, Noorderweg 27 te Noordwijk, gemeente Marum. Een Archeologisch Bureauonderzoek*. Libau, Groningen.

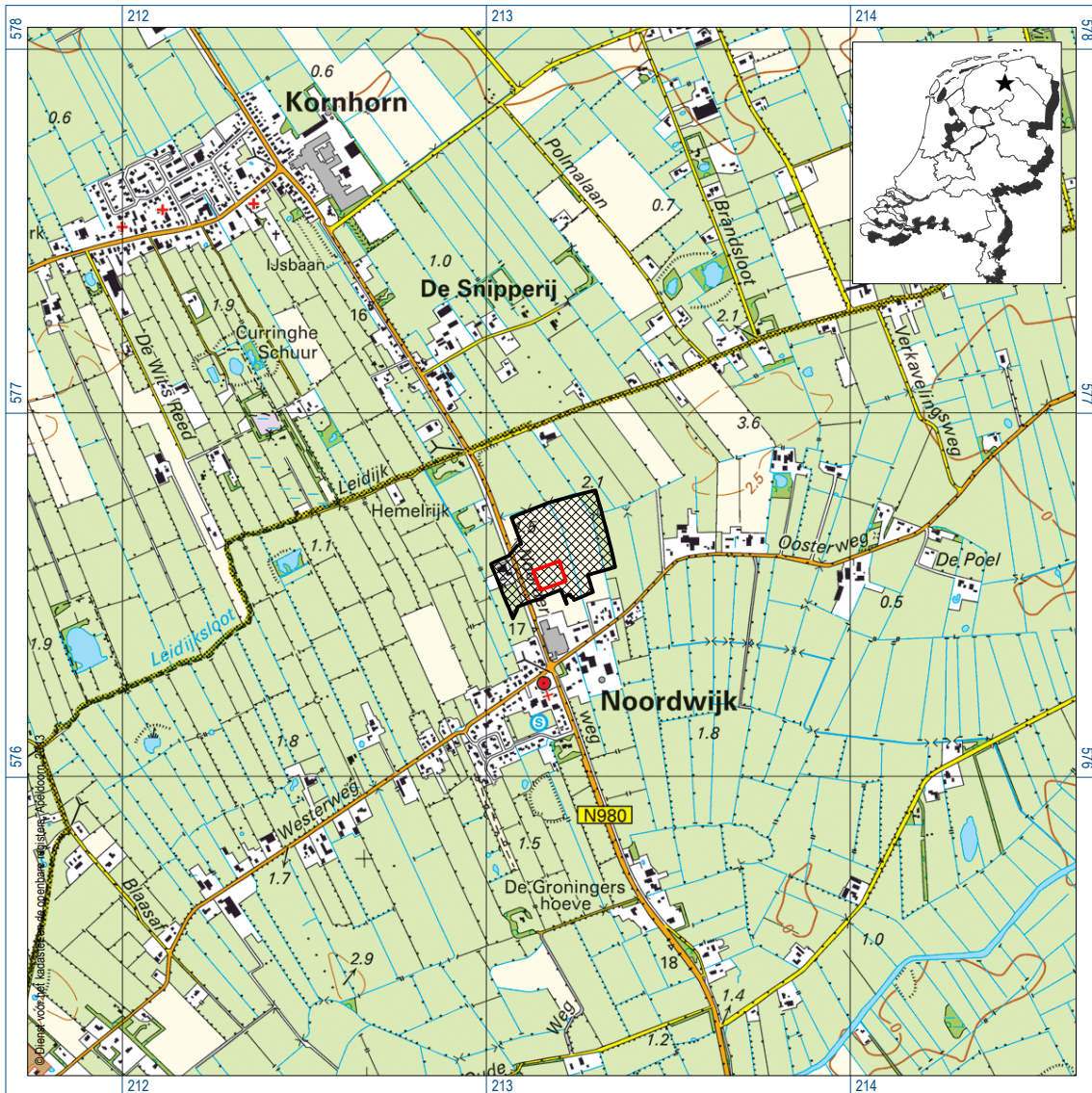
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. Ligging plangebied (gearceerd) en onderzoeksgebied (rode lijn); inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen (inclusief lithologisch profiel).

Figuur 1. Ligging plangebied (gearceerd) en onderzoeksgebied (rode lijn); inzet: ligging in Nederland.

Figuur 2. Boorpuntenkaart

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen (inclusief lithologisch profiel)

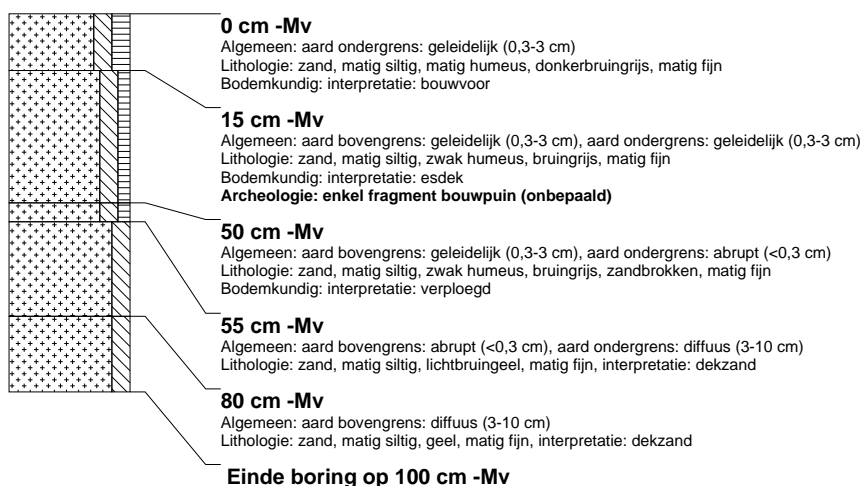
boring: MANO-1

beschrijver: BH/DB, datum: 9-4-2013, X: 213.151, Y: 576.458, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 6H, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Groningen, gemeente: Marum, plaatsnaam: Noordwijk, opdrachtgever: Buro Vijn B.V., uitvoerder: RAAP Noord

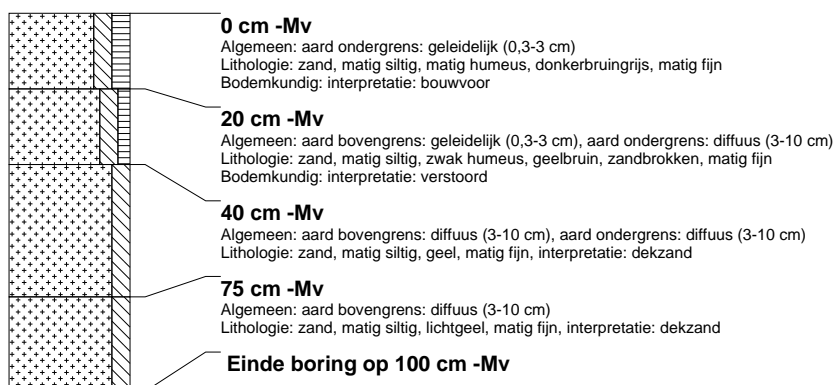
boring: MANO-2

beschrijver: BH/DB, datum: 9-4-2013, X: 213.175, Y: 576.465, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 6H, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Groningen, gemeente: Marum, plaatsnaam: Noordwijk, opdrachtgever: Buro Vijn B.V., uitvoerder: RAAP Noord

boring: MANO-3

beschrijver: BH/DB, datum: 9-4-2013, X: 213.199, Y: 576.472, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 6H, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Groningen, gemeente: Marum, plaatsnaam: Noordwijk, opdrachtgever: Buro Vijn B.V., uitvoerder: RAAP Noord

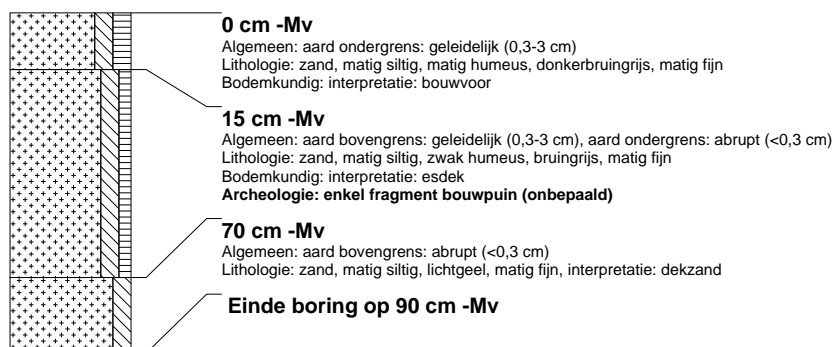
boring: MANO-4

beschrijver: BH/DB, datum: 9-4-2013, X: 213.125, Y: 576.482, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 6H, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Groningen, gemeente: Marum, plaatsnaam: Noordwijk, opdrachtgever: Buro Vijn B.V., uitvoerder: RAAP Noord

boring: MANO-5

beschrijver: BH/DB, datum: 9-4-2013, X: 213.152, Y: 576.490, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 6H, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Groningen, gemeente: Marum, plaatsnaam: Noordwijk, opdrachtgever: Buro Vijn B.V., uitvoerder: RAAP Noord

boring: MANO-6

beschrijver: BH/DB, datum: 9-4-2013, X: 213.176, Y: 576.497, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 6H, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Groningen, gemeente: Marum, plaatsnaam: Noordwijk, opdrachtgever: Buro Vijn B.V., uitvoerder: RAAP Noord

